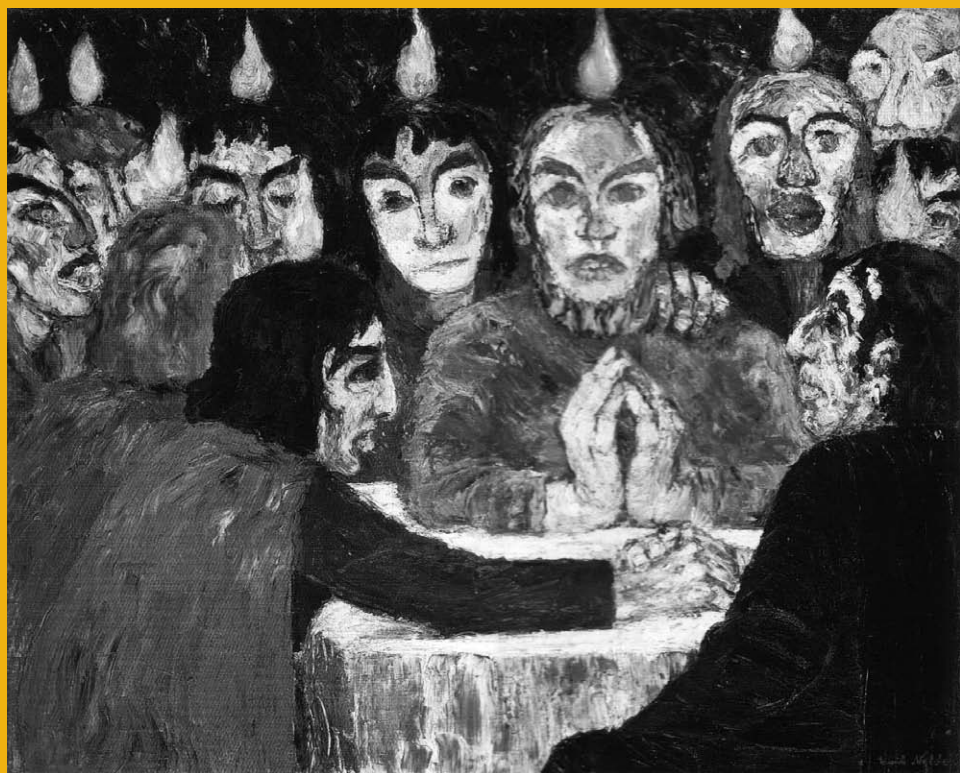

In beweging

kwartaalblad van de Christengemeenschap
Pinksteren 2012

Vuur

In beweging

kwartaalblad van de Christengemeenschap
16e jaargang nr. 3, Pinksteren 2012

Inhoud van dit nummer

Van de redactie 1
Opstanding 1
Thema: Vuur 2
Serie: Op de groei 14
Pinkstertijd 17
Interview met het Landelijk Bestuur 20
Bestuur en instellingen 24
Berichten uit de gemeenten 27
Allerlei 28
Internationaal 29
Boeken 32
Aankondigingen 34
Gestorvenen 36

Redactie

Nelle Amons, Jolanda van Dam, Jos van Damme, Marianne de Nooij, Marjolein te Pas

Redactieadres

In beweging, p/a mw. J. van Dam,
Putterweg 64, 3851 GE Ermelo
tel. 0341-550606
e-mail: inbeweging@unica4.nl
Ook voor inlichtingen over abonnementen

Financiën en advertenties

Jos van Damme, tel. 0318-416079
e-mail: josvandamme@chello.nl
banknr. 9185951, t.n.v. In beweging,
6721 BW Bennekom

Druk

Drukkerij Modern, Bennekom

Kopijdata

Michaëlnummer 1 juni 2012
Adventnummer 1 oktober 2012
Kopij graag aanleveren per e-mail
(inbeweging@unica4.nl). De redactie
behoudt zich het recht voor ingezonden
kopij in te korten of niet te plaatsen.

*Illustratie omslag: 'Pinksteren', Emil Nolde
1909, Nationalgalerie Berlijn*

De Christengemeenschap in Nederland en Vlaanderen Adressen en tijden van diensten

M=mensenwijdingsdienst, K=zondagsdienst voor de
kinderen, info: gezien onregelmatigheid navraag nodig.

Alkmaar, Oude Kanaaldijk 9, 1825 AT, 072-5613144
M zo 10, di 9, do 10, za (info), K zo 9 (info)
Amsterdam, A.J. Ernststraat 869, 1081 HL,
020-6420769, bgg 4414949, M zo 10, wo 9,
do 10, za 9 of 11 (info), K zo 9.30 (info)
Antwerpen, H. Consciencelaan 107, B-2640
Mortsel, 03-4406821 M zo 10, wo 9.30, do 9.30
(info), vr 9.30, K zo 9.30 (info)
Arnhem, Brugstraat 5, 6811 MB, 026-3621769
M zo 10 (info), do 9.00 (info), K zo 9.30 (info)
Den Haag, Groot Hertoginnelaan 2, 2517 EG,
070-3634898 M zo 10.15, wo 10 (info),
vr 10.30 (info), K zo 9.30
Driebergen, Rijsenburgseleaan 2a, 3972 EJ, 0343-
758838 M zo 10.30 (info), do 9.30 (info),
vr 9.30, K zo 10 (info)
Eindhoven, Dorpstraat 122, 5504 HL, Veldhoven,
040-2221009, bgg 2520498 M zo 9.30 of 10.45
(info), wo 9.30 (info), vr. 9.30 (info), K zo 10 (info)
Het Gooi, Veldweg 1, Bussum, 1404 CV, 035-
5417957, bgg 6563160 M zo 10, do 10 (info),
K zo 9.20 (info)
Groningen, Lauwersstraat 3, 9225 HD, 0592-347059,
bgg 0594-659558 M zo 10.30 (info), do 10
(info), K zo 10 (info)
Leeuwarden, Droevendal 9, 8911 KK, 0594-659558
M zo 10.30 (info), wo 9.15 (info), K zo 9.45 (info)
Leiden, Vestestraat 49, 2312 SW, 071-5121459,
bgg 020-6628346 M zo 10.30 (info), za 10.30
(info), K zo 10 (info)
Meppel, Catharinastraat 44, 7941 JG, 0522-
452699 bgg 0521-578178 M zo 10.15 (info),
K zo 9.45 (info)
Middelburg, Lange Noordstraat 62 (geen post-
adres), 0118-591628, bgg 583352 M zo 10 (info)
K zo 9.15 (info)
Rotterdam, Lumeysstraat 33, 3039 ZN, 010-6652586,
bgg 4612203 M zo 10.30, di 9.30, wo 9.30,
vr 7.30, K zo 10
West-Brabant, Minckelersstraat 27 (geen post-
adres), Breda, 076-5422983, bgg 5021945
M za 9.30 (info)
Zeist, van Tetslaan 4, 3707 VD, 030-6913868,
bgg 6921173 M zo 10.30, di 8, wo 9, vr 10 (info),
za 9, K zo 9.30
Zutphen, Badhuisweg 27, 7201 GM, 0575-541288,
bgg 0575-787294 M zo 10.30, di 9.15 (info),
do 9.15 (info), K zo 10 (info)

Landelijk secretariaat: 070-3451506

Groot Hertoginnelaan 4

2517 EG Den Haag

E-mail: secretariaat@christengemeenschap.nl

Website: www.christengemeenschap.nl

Van de redactie

'Tongen als van vuur op ieder van hen', dat maakten de apostelen mee op het allereerste Pinksterfeest. En in de Johannestijd horen we over 'het heildragend, schuldbewust vlammenwoord' van Johannes de Doper. Zowel met Pinksteren als met Sint Jan vlamt het innerlijke en uiterlijke vuur op. In het themadeel van dit Pinksternummer vindt u bijdragen over uiteenlopende kwaliteiten van het vuur.

Het Pinksterfeest laat zien dat het werken aan de vernieuwing van de aarde voor een aanzienlijk deel mensenwerk is. Veel mensenwerk wordt verzet in ons Landelijk Bestuur; Nelle Amons maakte een interview. In dit nummer ook veel aandacht voor het vieren van feesten. Het artikel van Mariken en Reinier Steinbuch in de serie 'Op de groei' biedt een kijkje in hoe het zoal kan toegaan in een gezin met kinderen. En ook de beide boeken, die in de boekenrubriek worden besproken, zijn aan dit onderwerp gewijd.

Na afloop van de redactievergadering voor dit Pinksternummer van 'In beweging' heeft de redactie afscheid genomen van Bastiaan Baan, die met zijn vrouw deze zomer vertrekt naar de Verenigde Staten. Met een tijdelijke onderbreking heeft Bastiaan zestien jaar lang zijn beste krachten aan het tijdschrift gegeven en wij wensen hem dan ook in grote dank een vruchtbare tijd toe in Spring Valley, aan het Engelstalige priesterseminarie van de Christengemeenschap. Gelukkig blijft zijn stoel in de redactie niet leeg en wordt zijn werk voortgezet door Marjolein te Pas, geestelijke in de gemeente Driebergen. Hartelijk welkom, Marjolein!

Marianne de Nooij

Geestdrift

Er is even tijd om muziek te maken. Ik pak mijn cello. Is hij goed gestemd? Nee, dus eerst een beetje prutsen. Ja, nu is hij goed. Ik ga spelen, maar wat klinkt het lelijk. Wat ik ook probeer, het wordt niet beter, totdat ik merk dat ik zelf niet goed gestemd ben. Eerst moet ik mijzelf in de goede stemming brengen – door bijvoorbeeld mijn instrument met liefde te koesteren - en dan ineens gaat het beter. Het lijkt wel of ik nu geholpen wordt, zodat de muziek mooi gaat klinken. Nu dit lukt zou ik me ook kunnen invoegen in een groter geheel, in een orkest, om samen met anderen een prachtig muziekstuk ten gehore te brengen.

Heeft Pinksteren – het feest van de Geest – misschien ook iets te maken met jezelf stemmen, jezelf in de goede stemming brengen, zodat je samen met anderen het goddelijke op aarde werkzaam kunt laten worden? Het goddelijke is er, het is overal. Zijn wij goed gestemd om het zichtbaar, hoorbaar,ikbaar te maken? Wat ons in ieder geval kan helpen is enthousiasme, vuur, geestdrift. Wat een bijzonder woord overigens: geest-drift!

Brandt dit vuur, dit Pinkstervuur in ons hart, dan mogen we misschien merken dat het goddelijke vanuit de onzichtbare wereld meewerkt, dat het zich te midden van de mensen wil openbaren in kleuren, in klanken, in woorden en gebaren. We kunnen dit bij uitstek ervaren in de mensen-wijdingsdienst. Eens mogen we dit misschien gaan beleven bij alles wat wij doen. Dit ideaal, deze toekomstmuziek, kan werkelijkheid worden door onze geestdrift.

Harry Buisman

Thema: Vuur

Licht verspreidend, verwarmend, verterend: de kwaliteiten van het vuur lopen zeer uiteen. In het themagedeelte van dit Pinksternummer gaat verhalenverteller Anje Robertson in op het vuur in de beeldentaal van de sprookjes. Nelle Amons vroeg twee jonge mensen naar hun innerlijke vuur: waar loop je warm voor? De bijdrage van Bastiaan Baan gaat over de vuurproef. En tot slot schetst Bart Hessen hoe het Pinkstervuur zich kan ontwikkelen tot Johannesvuur.

Vuur in de beeldende taal van de sprookjes

door Anje Robertson (historica en verhalenverteller, gemeente Amsterdam)

Vuur verwarmt ons, we kunnen er op koken, we kunnen het ijzer ermee smeden. Ook andere metalen kunnen er door omgevormd worden. We kunnen eindeloos in de altijd bewegende vlammen staren. Dit zijn voorbeelden van 'getemd' vuur.

Vuur heeft natuurlijk nog een heel andere kant, vuur kan ook vernietigen. Wie wel eens in een bos gelopen heeft nadat het vuur hierin heeft huisgehouden, ziet in eerste instantie niet veel meer dan verkoolde stukken hout. Maar kijken we door deze treurnis heen, dan blijkt er toch van alles weer tot leven te komen. Kleine groene sprietjes tussen al het zwartgeblakerde ... Verbrande grond is niet zonder mogelijkheden, hoe doods het er ook uit mag zien! In het Oude Testament verschijnt God aan Mozes in een doornbos dat niet verbrandt, hier leeft het goddelijke in het vuur. Wat zouden beelden van vuur in sprookjes ons kunnen vertellen?

Vuur in de schedel

In sprookjes komt vuur op verschillende manieren als beeld voor, in het Russische sprookje 'Wassilissa de Schone' bijvoorbeeld. Hier is een meisje dat haar moeder verliest en dat een stiefmoeder krijgt, die haar eigen twee dochters meeneemt. Deze twee zijn buitengewoon onaardig tegen Wassilissa, ze zijn jaloers op haar schoonheid. Wassilissa verdraagt dit en wordt steeds mooier. Ze wordt geholpen door een popje dat ze van

haar overleden moeder heeft gekregen en dat ze goed voedt, al heeft ze zelf weinig. De twee stiefzusters worden steeds lelijker en jaloers, want uit het dorp komen jonge mannen voor Wassilissa, niet voor hen.

Als de vader, een koopman, lange tijd van huis is, verhuist de stiefmoeder met de meisjes naar een klein huisje aan de rand van een donkere bos. In dat bos woont de Baba Jaga die dagelijks in haar vizel met stamper de wereld rond rijdt; haar spoor veegt ze achter zich met een bezem weg.

Wanneer de enig brandende kaars in huis door een van de stiefzusters gedooft wordt... tja, dan moet Wassilissa maar vuur gaan halen bij de Baba Jaga. Bij het huis van de Baba Jaga ziet Wassilissa haar dienaren: de dag, het rode zonnetje en de nacht. Ze ziet ze als een wit paard, een rood paard en een zwart paard. Rond het huisje van de Baba Jaga staat een omheining van menselijke beenderen met daarop schedels. Uit de ogen van die schedels komt, zodra het donker wordt, een gloeiend schijnsel.

Wassilissa moet werken voor het vuur dat ze wil hebben. Het popje helpt haar met de verschillende moeilijke taken. Wanneer de Baba Jaga vraagt hoe het toch komt dat ze al die moeilijke taken kan volbrengen, antwoordt Wassilissa dat haar moeders zegen haar helpt. Dan moet ze gaan, want de Baba Jaga kan niet tegen gezegende mensen. Ze sleurt Wassilissa het huis uit en geeft haar een van de schedels met de gloeiende ogen. Dat is het

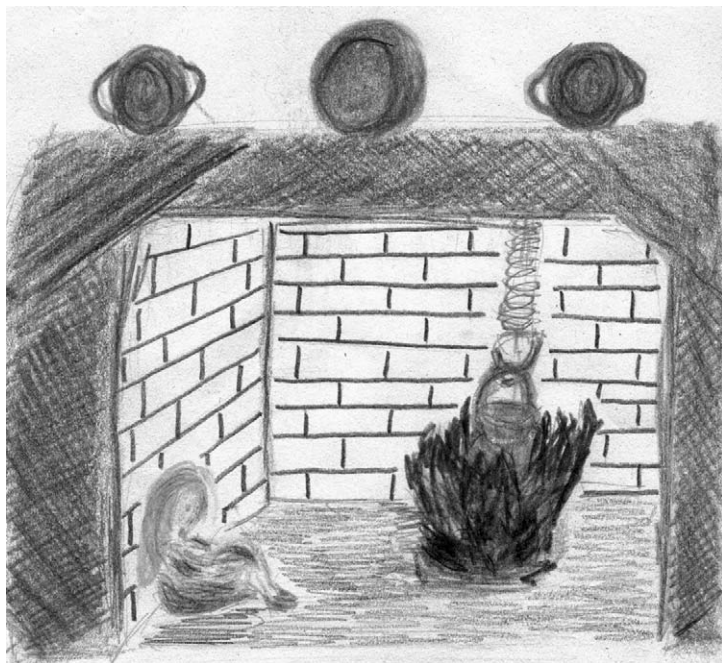
vuur voor Wassilissa's stiefzusters, die haar immers daarom naar de Baba Jaga stuurden.

Het meisje wil de schedel weggooiden, denkend dat men thuis allang vuur bij de burens heeft gehaald. Het is de schedel zelf die roept dat ze hem mee moet nemen. Als ze thuis komt is het daar nog steeds donker. Het vuur dat gehaald werd doofde als vanzelf weer uit. De gloeiende ogen van de schedel geven wel licht, ze volgen de stiefmoeder en haar dochters overal. Zo fel zijn ze dat de volgende morgen

de stiefmoeder en haar dochters tot as zijn verpulverd. Alleen Wassilissa is gespaard gebleven.

Wat is dit voor een beeld van vuur? Wassilissa heeft vuur gekregen van een wezen dat in haar vizel de aarde rond reist, ze krijgt het omdat ze door haar moeder gezegend is. Ze is, in al haar zuiverheid, niet kwetsbaar voor dit vuur, dat brandt vanuit een menselijke schedel. Maar haar stiefzusjes en stiefmoeder, die geen enkel vuur aan kunnen houden, worden door dit vuur verbrand. Is dit het vuur van het aardse denken?

Een heel ander beeld van vuur vinden we in Noorwegen, daar is het Harsfakkel Hans die de hele dag niets anders doet dan in het vuur staren. Zijn ouders zijn overleden en hij en zijn twee broers moeten nu de wereld in trekken om aan de kost te komen. De oudste twee willen hem niet meenemen, ze menen niets aan hem te hebben en gaan zonder hem op pad.

Tekenoefening over vuur in sprookjes, Sprookjeswerkgroep Amstelveen-Amsterdam van Stichting de Levensboom

Hoe het kan weet niemand, maar hij komt gelijk met zijn broers bij het kasteel van de koning aan. Omdat ze graag willen werken, moeten ze spijkers in de muur slaan om ze er vervolgens weer uit te trekken en daarna water en hout voor de keuken halen. Wonder boven wonder: Harsfakkel Hans is er veel beter in dan zijn broers! Hij heeft zich al die tijd door het vuur laten inspireren, door het goddelijke vuur?

Hij zal het zijn die, als gewone jongen, de mooiste prinses uit twaalf koninkrijken voor zijn koning gaat halen. Onderweg leert hij moeilijkheden tot een goed einde te brengen, al gaat het niet altijd van een leien dakje. In Rusland vinden we Iwan, op de Orkneys in Schotland is er Aischeputtle: jongens die ogenschijnlijk niets doen, omdat ze in het vuur staren, maar wacht maar tot ze in actie komen. Ze blijken onverschrokken en daadkrachtig en kiezen zonder dralen voor het goede.

*'Door het vuur gaan', Manfred Welzel 1974,
Uit: "Manfred Welzel, Plastiken –
Zeichnungen – Aphorismen". Verl. Freies
Geistesleben*

Door het vuur heen

Het mooie van sprookjes is dat, net als je meent een antwoord gevonden te hebben, er weer een ander beeld te voorschijn komt. Zo ook in het Italiaanse sprookje van Rosina in de Oven. Dit is het verhaal van een meisje wier moeder sterft in het kraambed; haar vader hertrouwt met een vrouw die ook een dochter heeft, Assunta. Assunta heeft een donkere huid, Rosina een blanke. Lange tijd doen de meisjes alles samen, maar Rosina is veel mooier dan haar stiefzuster en krijgt daardoor meer aandacht. Assunta krijgt zelfs vaak te horen dat ze lelijk is. Er komt een moment dat Assunta niet langer samen met Rosina eropuit wil. Ze krijgt haar moeder zover, dat deze Rosina de onmogelijke opdracht geeft om de koeien naar goed gras te brengen en tegelijkertijd een pond vlas te spinnen. Met hulp van de koeien lukt dit en dan moet Rosina de volgende dag nog veel meer spinnen. Ook dit lukt. Assunta wil het dan ook doen, maar dat gaat natuurlijk mis, want zij is niet aardig tegen de koeien.

Assunta weet haar moeder dan zo op te hitsen, dat deze Rosina met geweld dreigt en haar in het donker naar de akker van de buurman stuurt om een krop sla te stelen. Rosina vreest voor haar leven, maar wat kan ze doen? Ze vindt slechts een koolraap en als ze die uit de aarde trekt, blijkt dat er een paddennest onder zit. Rosina houdt de padjes in haar armen, maar laat er eentje vallen die dan een poot breekt. Rosina zegt dat dit haar spijt, ze deed het echt niet met opzet ... De vier padjes geven Rosina als dank alle schoonheid, ze zal stralen als de zon! Maar het vijfde padje voegt eraan toe dat, als er ook maar één straaltje zonneschijn op haar valt, ze in een slang zal veranderen en nooit meer vrouw zal kunnen worden, behalve als ze door een brandende oven zal gaan.

Rosina verstopt zich vanaf dat moment in huis, waar ze alle taken goed doet. Haar licht straalt echter door de kieren van het huis naar buiten. Dit wordt opgemerkt door een prins, die met haar wil trouwen. Ze vertelt hem wat er met

haar aan de hand is en hij laat een geblindeerde koets voorrijden. Door middel van een list weet haar stiefmoeder toch een zonnestraal op haar te laten schijnen, waarop Rosina in een slang verandert en naar buiten schiet.

De prins wacht ondertussen in het paleis op zijn bruid. Als hij hoort dat Rosina niet in de koets zit, begrijpt hij onmiddellijk wat er gebeurd is. Het heeft voor hem geen zin om boos te worden op de stiefmoeder. Hij laat zich door zijn gasten overhalen om het feest door te laten gaan, alles staat immers klaar. De kok pakt een verse takkenbos en gooit die in de oven. Te laat ziet hij dat er een slang in zit. Door de hitte is het niet mogelijk de slang eruit te halen, maar uit de vlammen stapt een meisje, spiernaakt, zo fris als een roos en stralender dan de zon!

In de oven is ze van een slang, een 'laag-bij-de-gronds' dier – maar ook een dier met veel kennis – tot de grootste schoonheid gekomen. Zij is door het vuur gegaan en daardoor niet vernietigd, maar getransformeerd. Bovendien heeft zij de boetedoening voor haar vergrijp volbracht. Hierna wordt het huwelijk voltrokken en kan de toekomst zich verder ontwikkelen.

Vlam van waarheid en liefde

Eén van de mooiste beelden van vuur vond ik in het bijzonder lange Schotse sprookje 'De Slag van de Vogels'. Het beschrijft een ontwikkeling die door drie verschillende generaties wordt doorgemaakt: de ontwikkeling tot het mens-zijn. Na veel avonturen, waarin hij steeds door zijn vrouw werd geholpen, is de koningszoon weer thuis in het huis van zijn vader. Zijn vrouw, de vrouw 'met het mooiste gezicht', een reuzendochter, heeft hij achtergelaten om zijn ouders van haar komst op de hoogte te brengen. Ze waarschuwt hem: "Dit is je lot. Laat mens noch dier je kussen, want dan zul je mijn bestaan vergeten zijn." Iedereen houdt zich aan zijn verzoek, behalve een oude *greyhound* die de koningszoon herkent. Hij likt de koningszoon vol op de mond. Op slag is hij zijn vrouw en de

wereld waarin hij haar gevonden heeft vergeten. Een huwelijk, met een ander, wordt voor hem geregeld. De reuzendochter weet na allerlei avonturen in het kasteel te komen; ze wil hem nog zien voor hij trouwt!

Haar schoonheid valt de aanwezige edelen op en ze nodigen haar uit een glas wijn met hen te drinken. Wanneer ze het glas aan haar mond zet, komt er een vlam uit waaruit een gouden en een zilveren duif te voorschijn komen. Als er drie gerstekorrels op de grond vallen, pikt de zilveren duif ze snel op. De gouden duif herinnert de zilveren duif aan wat ze voor hem heeft gedaan. Als hij dat nog zou weten, zou hij het voedsel zeker met haar delen. Nog tweemaal herinnert de gouden duif de zilveren aan wat ze voor hem heeft gedaan, zelfs haar pink heeft ze voor hem opgeofferd om hem uit een boom te halen en te redden van de toorn van haar vader. De zilveren duif pikt steeds snel het voedsel op. Na de derde keer komt bij de koningszoon de herinnering terug. Hij weet weer wat hij aan de reuzendochter te danken heeft en wat er met hem is gebeurd. Hier is geen sprake van een vuur dat vernietigt, dit is de goddelijke vlam die de waarheid en de liefde aan het licht brengt.

Daarna kust hij de reuzendochter van haar handen tot haar mond en toen de priester kwam trouwden ze ten tweede male, maar nu deed de koningszoon dit in het volle bewustzijn, van de betekenis van wat dit beeldschoone gezicht, voor hem, voor de mens tot stand had gebracht.

Bronnen

- Rusland: Alexander Afanasjev
- Noorwegen: Peter Christen Asbjørnsen & Jorgen Moe
- Italië: Italo Calvino
- Schotland: J.F. Campbell

God is er pas als Hij de mogelijkheid krijgt zich te manifesteren, zoals vuur pas ontvlamt als er brandbaar hout beschikbaar is.
Meester Eckhart

Innerlijk vuur

door Nelle Amons (gemeente Driebergen)

Redacteur Nelle Amons vroeg twee jonge mensen, Roos Toorop en Christopher Baan, naar waar zij warm voor lopen. Waarvoor gaan ze door het vuur en zijn ze bereid risico's te lopen?

De samenhang tussen mens en natuur

Roos Toorop (24) raakte als ras Amsterdammer tijdens haar studie in Wageningen geïnteresseerd in kleine boerensystemen in ontwikkelingslanden. Voor een stage ging ze naar Rwanda. "Dat was een bijzondere tijd: drie maanden lang sprak ik geen enkele westerling en heb ik misschien vijf mensen gesproken, waarmee ik echt kon converseren in het Engels. Mijn ideaal is: genoeg goed voedsel voor iedereen in een leefbare wereld. Ik heb veel nagedacht over alles wat ik zag en meemaakte tijdens mijn onderzoek naar landdegradatie (vermindering van de kwaliteit van de bodem) bij de boeren in de bergen. Tot mijn vreugde bleken boeren met een biologische werkwijze het beste uit onze metingen te komen. Geïnspireerd en moe van alle indrukken uit dit bijzondere en heftige land ging ik terug naar Nederland."

De biologische landbouw trekt haar aan. "Ik ben niet helemaal tegen alles wat gangbaar is, maar ik wil graag weten hoe ver we kunnen

komen met dat wat we van de natuur gekregen hebben. Dat wil ik als uitgangspunt nemen. Ik ben nu halverwege de masterstudie Organic Agriculture (biologische landbouw). Al lezend en lerend begin ik mijn mond vol theorie te krijgen, maar het voelt raar idealen te hebben die met boeren en planten te maken hebben, zonder dat ik daar zelf ooit serieus mee bezig ben geweest."

Terwijl het verlangen naar de praktijk groeide, kreeg Roos begin dit jaar toevallig een advertentie van een biologische boer onder ogen met de vraag naar iemand die een tuinderij op zijn land zou willen starten. "Zo is Tuinderij Op 't Schop in Hilvarenbeek tot stand gekomen. Samen met een vriend verbouw ik groenten en fruit op een akkertje van tweeduizend vierkante meter. De eerste zaden zijn de grond in en vanaf begin mei verwachten we daar de vruchten van te plukken. Het is een groot project en het vraagt veel toewijding, maar ik ben een doener en geniet enorm van de uitdaging en het vooruitzicht

de hele zomer hard te werken en onze plantjes te zien groeien van zaadje tot vrucht, bloem of kruid. We gaan de afzet verkopen in de winkel op het erf en in groentetassen. Klanten mogen ook hun lievelingsgewas opgeven, dat wij dan voor hen gaan telen." Roos hoopt hiermee ook dicht bij huis een steentje bij te dragen aan goed voedsel en

een beetje besef van waar het vandaan komt. "Als ik klaar ben met mijn studie wil ik graag terug naar de kleinschalige landbouw in ontwikkelingslanden, met als doel dat de mensen daar duurzaam kunnen blijven boeren op vruchtbare bodems. Duurzame landbouw heeft voor mij te maken met de samenhang tussen mens en natuur. In de biologische landbouw is de mens een onderdeel van de natuur. In de conventionele landbouw wordt vaak gestreefd naar de perfecte controle over land, gewassen en dieren. Ik ben wel idealistisch, maar er moet ook genoeg voedsel geproduceerd worden. Daarvoor zal een balans moeten worden gevonden tussen de twee visies. Ik denk dat mijn masteropleiding en de ervaringen als biologisch tuinder me helpen straks een waardevolle bijdrage te kunnen leveren aan voldoende voedselproductie in een leefbare wereld."

Een passie voor samenwerken

Nelle Amons heeft Christopher Baan (25) via internet leren kennen toen hij een blog bijhield tijdens zijn fietstocht van zesduizend kilometer door India. Hij studeerde eerst in Wageningen, maar kreeg het voor elkaar een master te doen in Zweden in *Strategic Leadership towards Sustainability* (duurzaamheid) waar de 'Theorie U' van Otto Scharmer (1) een inspiratiebron vormde.

"Twee dingen spraken me daarin aan. Ten eerste de wetenschap, de theorie van het strategisch plannen (dat wil zeggen: je ziet het einddoel voor je en gaat wegen ontwikkelen om daar te komen). En ten tweede het feit dat organisaties die volgens de U-theorie werken, lerende organisaties zijn, die continu hun strategie aanpassen. Deze organisaties werken volgens circulaire processen en niet volgens lineaire, zoals wij gewoonlijk werken. Alles binnen de *master* gebeurt in groepsverband en dat betekent dus een echte leerschool in samenwerken. Drie kwaliteiten staan centraal als we een duurzame manier van samenleven willen bereiken: ons vermogen om te leren leren, te luisteren en samen te werken over grenzen heen."

Christopher werkt nu bij 'Nederland Krijgt Nieuwe Energie', een netwerk van diverse *stakeholders* (belanghebbende bedrijven) uit alle sectoren – publiek, privaat, en *civil society* – die samenwerken aan een gemeenschappelijk einddoel: de overstap naar schone, betrouwbare en betaalbare energie. "Dat is een complex en taai thema, waar veel opvattingen over bestaan en geen simpele *quick fix* oplossingen. Deze belanghebbenden moeten dus bij elkaar gebracht worden om de overgang mogelijk te maken. In de samenwerking blijkt het belangrijk te leren over je eigen schaduw heen te stappen. Dat betreft ook bijvoorbeeld beperkende geloofsovertuigingen, eigen meningen enzovoort. Samenwerken vergt dus empathisch vermogen en vertrouwen en doet een beroep op ieders vermogen om écht te luisteren. Ik help de gesprekken soepel te laten verlopen en organiseer de bijeenkomsten van de belanghebbenden. Aan het netwerk nemen zo'n veertig organisaties deel. Het netwerk zit nog in zijn eerste fase, het *co-initiëren*."

Het vormen van netwerken en 'innovatie ecosystemen' (vormen van samenwerking geïnspireerd op principes van de natuur) is Christopher's passie. "Ik wil graag kruisbestuivingen bevorderen, waar alle deelnemers in een netwerk kunnen meedelen in elkaars kennis en vaardigheden, waardoor je samen veel meer kunt bereiken dan de som der delen."

Het is hem opgevallen dat veel jongeren de laatste tijd ervaren, dat de wereld waarin zij verkeren en ook zij zelf de neiging vertonen te fragmenteren, uit elkaar te vallen. "Een toenemend aantal doet daar gericht iets tegen door een of andere vorm van meditatie, die concentrerend, samenbindend werkt. Ook constateer ik een groeiende behoefte aan meer helderheid en inzicht, gegrondheid en eenvoud. Wijlen Václav Havel is een inspirator voor mij, evenals Duane Elgin. Ook Charles Eisenstein, een econoom, en Prinses Irene, Marianne Williamson en Nelson Mandela inspireren mij. Belangrijke inspiratiebron is voor mij het vertellen van verhalen (over wie wij

zijn, waartoe wij hier zijn) en het voeren van gesprekken die ertoe doen. Deze helpen om de collectieve intelligentie van groepen naar boven te halen en het ware potentieel van individuen en groepen te verwezenlijken."

Hij is bezig een leerweg, een workshop op te zetten als *spin-off* (nuttig nevenresultaat) van zijn afstudeeropdracht over authentiek leiderschap. "Dat doe ik samen met collega Dana Pearlman. Het spreekt voor mij vanzelf dat netwerken internationaal, wereldomvattend zijn en multicultureel. Ik denk dat de wereld langzamerhand een meer volwassen fase binnentreedt, nu misschien nog meer in de adolescentie zit. Maar langzamerhand dringt het besef door, dat wij met zijn allen de verantwoordelijkheid dragen voor onszelf, voor ons eigen verhaal en voor de wereld die we continue co-creëren."

(1) C. O. Scharmer. *'Theorie U - Leiding van uit de toekomst die zich aandient'*. Uitg. Christofoor 2010; www.ottoscharmer.com

Het gekooide vuur

Een vuur dat nauwelijks is te temmen gaat
op hoge poten om in mijn organen.
Het kan zichzelf geen weg naar buiten banen
en schreeuwt voortdurend om een scheppingsdaad.

Ik poog het te vergeefs, hoewel bevlogen,
te onderwerpen aan mijn wil: ik stuit,
al put ik mij in noeste arbeid uit,
steeds weer op een gevoel van onvermogen.

Het vuur slaat om in machteloze woede.
En duidelijk inziend waar het mij aan schort,
is het mij weldra moedeloos te moede.

Maar dan, met hernieuwde geestdrift, stort
ik mij weer op mijn werk en zie hoe de
idee geleidelijk aan meer zichtbaar wordt.

Robert de Haan, Uit: 'Vuur en aarde' Gedichten. Zeist 1996

Wacht u voor de vuurproef

door Bastiaan Baan (geestelijke in de gemeente Zeist)

Deze titel klinkt als een waarschuwing, alsof je voor een hek met een grimmige waakhond staat. In de klassieke Oudheid was het een aanduiding van een noodzakelijke fase in de inwijding. Zelfs in het woordenboek van Van Dale is van die oorspronkelijke betekenis nog iets af te lezen: "De vuurproef doorstaan: zware, moeilijke proef doorstaan".

De term wordt tegenwoordig te pas en te onpas gebruikt. Zo lees ik, terwijl ik dit artikel voorbereid, in een Duitse krant: "Feuerprobe für die Europäische Union", doelend op de noodzakelijke financiële maatregelen om een bankroet van verschillende landen te voorkomen. Toch is het een duidelijk signaal, dat dit woord steeds vaker gebruikt wordt. Collectief verkeren we immers in omstandigheden, waarin we steeds vaker op de proef worden gesteld. Niet alles wat ons op de proef stelt moet subiet tot de categorie 'inwijding' worden gerekend, maar onder bepaalde omstandigheden kun je de kleine en grote beproevingen in het leven wel beschouwen als vingeroefeningen voor de inwijdingservaring. Niet het 'wat' (crisis, beproeving, uitputtingsslag), maar vooral het 'hoe' is daarbij doorslaggevend: de wijze waarop we met hindernissen in ons leven omgaan bepaalt, of we er van leren of ons alleen maar ergeren, of ze een etappe op de inwijding-weg worden of een zwarte bladzijde in ons levensboek.

Snel of langzaam verbrandingsproces

Van oorsprong werd met de term 'vuurproef' een geestelijk verbrandingsproces aangeduid. In de klassieke mysteriën moest de leerling door verschillende stadia van lijden (*pathein*) heengaan om tot geestelijk schouwen te komen. De sluier van de zintuiglijke wereld, de *maya*, verbrandt en scheurt open, zodat de geestelijke werkelijkheid zich onverhuld toont om tot geestelijk schouwen (*epopteia*) te komen. We kennen zulke ervaringen in uitzonderlijke omstandigheden, waarin onverwacht, kortstondig, de geestelijke wereld zich

als het ware opent. Een aanschouwelijk beeld van de vuurproef (en de waterproef) in de mysteriën wordt bijvoorbeeld gegeven in de 'Zauberflöte' van Mozart.

Iemand die met hoge koorts een longontsteking onderging, zag zichzelf voor een gesloten wand staan, die gaandeweg doorzichtig werd, totdat hij er doorheen kon kijken naar een paradijselijk landschap. In dat landschap herkende hij enkele gestorvenen en waande zich al aan 'gene zijde'. Op hetzelfde ogenblik verduisterde de wand weer en terwijl hij terugkeerde in het fysieke lichaam, hoorde hij een stem zeggen: "Nog niet". Vol bewust had hij voor de drempel van de geestelijke wereld gestaan, die zich voor ogenblikken aan hem toonde, om zich vervolgens weer in het onzichtbare terug te trekken. Het was niet de tijd om de drempel te passeren: Nog niet. Terwijl de vuurproef in het verleden een zaak van enkele uitverkorenen in de mysterieplaatsen was, is het een kenmerk van onze tijd, dat deze beproeving een collectief karakter krijgt. Rudolf Steiner schrijft hierover (1): "Voor niet weinig mensen is het gewone leven zelf al een min of meer onbewust inwijdingsproces door de vuurproef. Dat zijn degenen die rijke ervaringen doormaken, zodanig dat hun zelfvertrouwen, hun moed en standvastigheid op gezonde wijze groot worden, dat zij leed, teleurstellingen, mislukkingen leren dragen met innerlijke grootheid en bovenal met kalmte en ongebroken kracht. Wie zulke ervaringen heeft doorgemaakt, is vaak zonder dat hij het duidelijk weet al een ingewijde en dan is er nog maar weinig voor nodig om zijn geestelijke oren en ogen te openen, zodat hij helderziend wordt."

*'Vuurproef en waterproef in Die Zauberflöte van Mozart', Daniel Boillat 1982.
Uit: "Die Zauberflöte", F. Oberkogler, Novalis Verlag*

Nog dichterbij komt deze ervaring in een gedicht, dat de schrijfster Lita Vuerhard kort voor haar sterven schreef onder de titel 'Vuurproef'.

Vuurproef

Ze had verkozen herfst te zijn
dus tegen 't einde van haar leven
heeft ze de zomer prijsgegeven
en werd het najaar haar domein.

Beklaag haar niet – laat haar begaan.
De herfst is niet een boos getijde:
die stempelt ons tot ingewijden
als we de stormen maar doorstaan.

Met elke schrede die ze hoopvol doet
bloeit haar een blijder zomer tegemoet.

Lita Vuerhard

Hier gaat het niet, zoals in de situatie van een acute ziekte, om een plotselinge doorbraak naar de geestelijke werkelijkheid, maar om een langzaam, gestadig verbrandingsproces, vergelijkbaar met het herfstgetijde. Maar ook deze intieme ervaring toont, dat de vuurproef te maken heeft met de weg naar het sterven, een weg waarop we alle uiterlijke zekerheden en verworvenheden moeten loslaten. Dat wil niet zeggen, dat iedere vorm van sterven per definitie een vuurproef is. Doorslaggevend is niet het sterven zelf, maar de toevoeging: 'als we de stormen maar doorstaan'.

Van extase tot inwoning

Een oerbeeld van de vuurproef is gegeven in het Pinksterverhaal. Daarin wordt de 'doop met Heilige Geest en met vuur', waar Johannes over sprak als toekomstige inwijding, voor het eerst volle werkelijkheid. De voorchristelijke vuurproef speelde zich buiten het lichaam, in een toestand van extase af. Met Pinksteren kan Christus voor het eerst IN de mens wonen en hem met innerlijk vuur

inspireren: 'door vuur, innerlijk vuur, dat zich uitdrukt in de bloedsomloop' (2).

Het voorchristelijk principe van de extase maakt plaats voor het christelijk principe van de inwoning. In deze zin is Pinksteren, hoewel het zich eens in het verleden heeft afgespeeld, uiterst actueel. Een van onze collega's drukte deze toekomstige actualiteit eens uit met de woorden: "Ieder jaar voltrekt zich het Pinksterfeest en dan trekt het zich weer terug in de toekomst".

In zekere zin laat de vuurdoop van Pinksteren opnieuw zien, dat het niet om het 'wat', maar om het 'hoe' van de inwijding gaat. Het gaat erom, een nieuwe ervaring uit te houden en daarin staande te blijven. Ook het hedendaagse gebruik van het woord 'vuurdoop' duidt daarop. We spreken bijvoorbeeld over de vuurdoop van een kunstenaar, die voor het eerst in het openbaar optreedt (Van Dale woordenboek).

Net als in de klassieke inwijding gaat het om de sluier van de zintuiglijke wereld, die moet verbranden en openscheuren om de wereld van de Geest aan het licht te brengen. Maar terwijl in de voorchristelijke inwijding de leerling in een toestand buiten zichzelf werd gebracht, gaat het er – beginnend met het eerste Pinksterfeest om, in een toestand van helder bewustzijn het geestelijk vuur in jezelf te ontvonken en brandend te houden, totdat de sluier van de zichtbare werkelijkheid zich opent voor de verborgen werkelijkheid van de Geest.

(1) Rudolf Steiner, *De weg tot inzicht in hogere werelden*, hoofdstuk 1: *De inwijding*, WV-d1, Zeist 1991.

(2) Rudolf Steiner, *Das Johannes-Evangelium im Verhältnis zu den drei anderen Evangelien*, GA 112, 30 juni 1909.

Literatuur: Oude en nieuwe mysteriën – Van beproeving tot inwijding. Bastiaan Baan.

Hoofdstuk: 'De vuurproef', Zeist 2002.

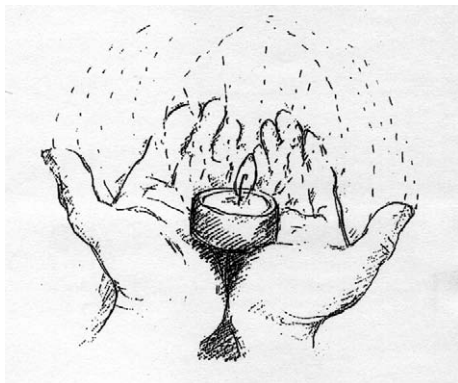
Wat licht geven wil moet aanvaarden dat het brandt.

Viktor Frankl

Van Pinkstervuur tot Johannesvuur

door Bart Hessen (geestelijke in de gemeenten Groningen en Leeuwarden)

Wanneer je in een donkere kamer bent en daar één enkele kaars ontsteekt, kun je je verbazen over het enorme verschil dat dat maakt. Dat ene kleine vlammetje vervult de kamer tot in de hoeken met licht. Plotseling zie je je omgeving, de ruimte en de voorwerpen die je omringen.

'Behoeden', Eva Mees

Moest je in het donker nog tasten, van moment tot moment maar afwachten wat je tegenkwam, nu kun je vooruit kijken; weten waar je heen kunt gaan en wat je moet omzeilen.

Als je het koud hebt in die kamer, is dat ene kaarsvlammetje te weinig om je aan te kunnen warmen. Maar heb je materiaal, dat je bereid bent op te geven om te verbranden, dan kan dat kaarsvlammetje het aansteken. En zo maak je een vuur, dat jou en de omgeving verwarmt. Eén enkele vlam maakt dat mogelijk.

Vuur is zeldzaam in de natuur. En dat is maar goed ook: ongebreideld vuur verteert alles wat op aarde leeft. Van tijd tot tijd ontstaan in de natuur bos- of savannebranden door blikseminslag of door een vulkaanuitbarsting. Maar dat zijn ook de enige keren dat vuur

van nature op aarde verschijnt. En dan kun je je voorstellen dat in de vroegste menselijke culturen op aarde het bewaren van het vuur een uiterst belangrijke taak was. Omgang met het vuur maakte het de mens op aarde mogelijk om het duister van de nacht en de kou van de winter te trotseren. Maar er moest zorgvuldig mee worden omgesprongen, anders richtte het schade aan.

Tien dagen nadat de Herrezenen zich met Hemelvaart aan hun blik had onttrokken, waren de discipelen in gebed bijeen. Ze wisten niet hoe het nu verder ging en hoe ze moesten handelen, nu ze Hem voor de tweede keer waren kwijtgeraakt. Maar hun stemming was anders dan de radeloosheid na de dramatische gebeurtenissen van Goede Vrijdag. En dan begint, wat als het Pinkstergebeuren wordt beschreven in het tweede hoofdstuk van het boek van de Handelingen van de apostelen. Het boek schildert het beeld van het vuur, dat zich over ieder van de aanwezigen verdeelt. Elk van hen ontvangt in die vuurvlam iets, wat nieuwe mogelijkheden en nieuwe kracht in hen wekte. De leerlingen begrijpen nu de betekenis van dat wat ze hadden meegemaakt in die drie jaar dat ze met Christus samen waren en samen leefden. Ze zien het pad dat ze, als leerlingen van Hem, te gaan hebben en kunnen dat in hun woorden en daden laten werken.

Met het vuur, dat in de leerlingen ontvlamd is, worden ook anderen aangestoken. Dit wekt in hen niet alleen inzicht, maar ook offerkracht: kracht om zich met hart en ziel en met lijf en leden in te zetten om de boodschap van de dood overwinnende kracht van Christus te verspreiden. Stefanus was de eerste die daarvoor het offer van zijn leven bracht.

Ontluikend vuur

In onze huidige tijd is er niets meer dat ons dwingt het bestaan van de geest te erkennen.

We kunnen ons vrijmaken van de banden van de levensbeschouwelijke cultuur en de gewoontes waarin we zijn opgegroeid. De wetenschap en de logica kunnen de geest niet onomstotelijk bewijzen. We zijn op dit gebied in de vrijheid geplaatst, maar daarmee ook in een leegte. Het ervaren van die leegte kan ons ertoe brengen op zoek te gaan, ons open te stellen voor de vraag wat ons werkelijk mens maakt. Als we zo op weg gaan, mogen we een klein vlammetje in onszelf vinden.

Wanneer we ons niet alleen verbazen over dat vlammetje, maar het ruimte geven en in ons laten werken, dan verandert het ons. Dan heeft het gevolgen voor de blik op onszelf, onze medemensen en onze wereld. Dat ontluikende vuur kan aan de ene kant vernietigen: in rook laten opgaan wat we voordien waardevol en belangrijk vonden. Als het daarbij blijft, raken we de grond onder onze voeten kwijt. Maar dit vuur kan ook scheppen: ons laten vinden wat werkelijk van waarde is in het mensenleven en dit in onze keuzes en in onze daden laten werken. Dan blijkt dat er in deze tijd moed nodig is om voor de geest uit te komen.

In de kring van de christelijke jaarfeesten mogen we ons van Kerst tot Pinksteren gedragen weten door de liefde-offerkracht van Christus, die zich tot in het diepste van ons aardemensen zijn met ons heeft verbonden. Met

'Sint Jansvuur', Jana Kattenwinkel

Pinksteren wenden we ons tot de Geest die in de mens wil werken en die in ons zelf die liefde-offerkracht wekt. Dan mogen wij met de Pinkstervlam in het midden van de zomer het Johannesvuur ontsteken. En dat midzomervuur kan zo worden tot het vuur van de menselijke offerkracht: vuur dat het duister en de kou van de wereld kan doorlichten en doorwarmen.

Slechts wie zelf brandt, kan in de ander het vuur ontsteken.

Augustinus

Op de groei

In de serie 'Op de groei' komen uiteenlopende aspecten van de religieuze opvoeding - van voor de geboorte tot na de puberteit - aan de orde. De naam van de serie duidt zowel op de groei van het kind, als op de groei die de opvoeder zelf gaandeweg doormaakt. In deze bijdrage beschrijft het ouderpaar Mariken en Reinier Steinbuch hoe zij met hun kinderen de feesten door het jaar heen vieren.

Jaarfeesten vieren met kinderen

door Mariken en Reinier Steinbuch (gemeente Zeist)

Toen tien jaar geleden onze eerste zoon geboren werd ontstond de wens om de jaarfeesten uitgebreider op te nemen in ons nieuw geboren gezin. Het vieren van de jaarfeesten was voor geen van ons vreemd, maar om zelf de feesten vorm te geven is toch wel een ander verhaal dan ze te ondergaan. Het is fijn om de jaarfeesten samen te vieren, samen echt feest te vieren. Alleen hoe doe je dat?

De feesten zijn ankerpunten in het jaar. Ze zorgen voor verdieping en verbinding met de aarde, met de geestelijke wereld en met elkaar. Een feest vraagt dan ook voorbereiding op al die gebieden. De feesten leggen een basis voor het leven met wetmatigheden. Hoe beter een feest gevierd wordt, hoe sterker de verbinding met de kwaliteiten en wetmatigheden erachter.

In de loop van de tijd hebben bepaalde feesten bij ons echt vorm gekregen; een eigen nieuwe traditie is ontstaan. Ieder jaar zoeken we – nog steeds – naar waar het bij het betreffende feest over gaat en of de vorm van vorig jaar daar nog bij past. Ieder jaar gaan er gewoontes op de schop, worden aangepast of er komen nieuwe bij. In verschillende boekjes staan leuke ideeën die we geregeld uitproberen.

Zo hebben we in de Advent- en Kersttijd een heel eigen vorm gevonden. De voorbereidin-

gen van Kerst beginnen met de eerste Advent. Op het dressoir, vlak bij de eettafel, staat onze seizoenstafel. Vanaf eerste Advent voegen we wekelijks iets toe (steen, plant, dier, mens). Iedere dag komt de engel op de ladder een stukje dichterbij naar de aarde toe. Iedere avond lezen we een verhaal uit het boek 'Maria's kleine ezel' of uit 'Het licht in de lantaarn'.

De jongsten willen helemaal niet iedere dag een nieuw verhaal maar steeds hetzelfde. Na een week kiezen we dan weer een nieuw verhaal. Dagelijks maken we muziek met elkaar in de voorkamer bij de adventkrans, waar iedere zondag een kaars meer wordt ontstoken. In de decembermaand maken we liefst dagelijks muziek voor het slapen gaan. In het begin zijn het de Sinterklaasliedjes met pianobegeleiding. Later spelen we op verschillende lieren en is de stemming zachter, stiller, ingetogener.

Op de middag voor Kerstnacht komt eindelijk de kerstboom binnen. We versieren samen de boom en kunnen bijna niet wachten tot die nacht de kaarsen branden. 's Avonds werken we zelf voor het eerst aan ons thema voor de twaalf heilige nachten en tegen middernacht halen we de grote kinderen uit bed. Op de jaartafel ligt in de kribbe het kerstkind, dat als eerste wordt bewonderd. Heel de kamer is in kaarslicht gehuld. De kaarsjes in de boom stralen. Nooit is de boom zo mooi als in de

Pinksterbruid en -bruidegom in huize Steinbuch

donkere Kerstnacht. Ook op de feestelijk gedekte tafel branden de kaarsen en klinkt het getingel van de engeltjes tegen de klokjes. We lezen het laatste verhaal uit 'Het licht in de lantaarn', over de geboorte van het kind en luisteren naar de lier. Het ene kind is klaar wakker, het andere slaapt veilig in onze armen

weer in tijdens het verhaal. Tot slot drinken we nog iets lekkers, snijden het kerstbrood aan en dan gaat iedereen weer snel zijn bed in.

De andere feesten zijn minder groots maar niet minder belangrijk. Zo verstopt de Paashaas met Pasen de eieren in de tuin. Toen

onze oudste zeven jaar was, vertelde hij aan de tweede (toen vier): "Je moet niet uit je raam kijken hoor, want als de Paashaas je ziet gaat hij misschien weg en dan brengt hij geen eieren". Het blijft een mysterie. Dit jaar wil hij ook Paashaas zijn. Met Pasen is de ontbijttafel het belangrijkste object waar geel en licht-groen het herboren licht beleefbaar maken.

Inmiddels is de oudste tien jaar, hij bekeek met enige jaloezie de broodhaantjes van zijn twee jongere broertjes voor Palmzonden. Hij wilde ook haantjes maken. De zaterdag voor Palmzondag hebben we samen haantjes gebakken, voor bij ieder bord een. Er ontstond hierbij een gesprekje over wat er nu eigenlijk gebeurd is op Palmzondag. Naast de vertrouwde activiteiten wordt nu ook de inhoud belangrijk.

Met Pinksteren staan bruid en bruidegom naast elkaar onder een boog op de jaartafel. Op tafel staat een grote kaars, daarom heen staan twaalf waxinelichtjes. Om beurten steken we een kaarsje aan voor iemand die we graag aan tafel uitnodigen of die onze goede gedachten nodig heeft.

Met Michaël lopen de kinderen in de kerk bij het Michaëlstuintje een moeilijke route naar de weegschaal. Daar worden de vruchten van de oogst samen met de engel gewogen.

Als de Sint weer in het land komt zoeken we een plek waar we hem zwaaiend en zingend welkom kunnen heten in ons land. De boten vol Pieten in de mast en de wuivende Sinterklaas zijn voldoende voor nu.

Ieder jaar weer

We merken ieder jaar weer dat hoe beter, hoe grondiger de voorbereidingen voor een feest geweest zijn, hoe meer het een echt feest wordt. Als het niet gelukt is om tot het wezenlijke van het feest door te dringen, dan blijven de dingen die we tijdens het feest doen een trucje aan de buitenkant. Logisch dus dat het ene feest gemakkelijker gestalte en vorm krijgt dan het andere. Want zelf hebben we ook met het ene feest gemakkelijker een verbinding dan met het andere. Het appèl

op onze verbinding geeft extra stress in de veelheid van de dingen maar tegelijkertijd geeft het ons bestaan zin en kleur.

Tijdens het schrijven van dit artikel realiseren we ons, dat er eigenlijk zes gebieden zijn die we in de voorbereiding van ieder jaarfeest meenemen. Soms ligt de nadruk meer op het ene soms meer op een ander.

1. *De inhoud.* We lezen en studeren over de inhoud van het feest, samen of alleen.
2. *Beelden.* We verzamelen beelden. We lezen verhalen en sprookjes, zelf en voor de kinderen en als het lukt spelen we mee in het Paasspel of in een van de Kerstspelen.
3. *De jaartafel.* Er zijn altijd bloemen of takken uit de tuin. Zelfgemaakte dingen van school krijgen er een plek en verder figuren. Tien jaar geleden zijn we begonnen met het zelf maken van allerlei figuren en inmiddels kunnen we het hele jaar hiermee vooruit. Naast de jaartafel hangt iedere maand een andere afbeelding.
4. *Activiteiten met de kinderen.* Ook de kinderen helpen graag mee in de voorbereidingen. Ze versieren de boom op Kerstavond, we bereiden met elkaar het feestdiner voor, bakken lekkers of maken mooie dingen om het huis mee te versieren.
5. *De kerk.* Het vieren van het feest in de kerk met de kinderen – tijdens bijvoorbeeld een tuintje – helpt zowel ons als de kinderen om het feest naar een andere laag te tillen en ervaarbaar te maken.
6. *Samen met de ouderen.* Sinds kort is dit een nieuw onderdeel in het vieren van de feesten omdat Mariken op Huize Valkenbosch is gaan werken. Met carnaval hebben we verkleed en wel met de bewoners gezongen, muziek gemaakt en gedanst. En tijdens eerste Paasdag schuiven we aan bij het paasontbijt. Het lijkt of zowel de oudere mens alsook het kind beter tot hun recht komen bij elkaar.

We vinden het een heerlijk vooruitzicht dat de feesten er volgend jaar weer zijn, dat we ze weer mogen vieren en weer verder kunnen zoeken. Is het dit jaar niet helemaal gelukt,

geen man over boord want volgend jaar krijgen we weer een nieuwe kans!

Hieronder nog een lijstje met literatuur die we raadplegen bij het voorbereiden van de jaarfeesten

- *Leven met het jaar* (Christiane Kutik e.a.)
- *De Seizoenstafel* (van Leeuwen/Moeskops)
- *Van Winterkrans tot Zomerdans.* (L. van Geffen)
- *Maria's kleine ezel* (Sehlin)
- *Het goud van de armen* (G. Dreissig)
- *Het licht in de lantaarn* (G. Dreissig)
- *Schipper mag ik overvaren* (J. van der Stok)

- *Ster over de grens; verhalen voor Advent, Kerst en Driekoningen* (I. Verschuren)
- *Laat mij het levenswater zoeken; verhalen voor Pasen, Pinksteren en St. Jan* (I. Verschuren)
- *De drie bruiloftsgaven; verhalen voor de herfsttijd, Michael, St. Maarten, St. Nicolaas* (I. Verschuren)
- *Daar wordt aan de deur geklopt; Sint Nicolaasverhalen en recepten* (I. Verschuren)
- *Jaarfeesten vieren met kinderen* (B.Barz)
- *De jaarfeesten* (E.Bock)
- *Bildmappe für Kinder; 12 Bilder durch den Jahreslauf.* (B.Barz)

Pinkstertijd

Kijk naar de wereld door de ogen van Christus

door Bastiaan Baan (geestelijke gemeente Zeist)

"Kijk naar de wereld door de ogen van Christus", schreef Ingeborg Zeylmans van Emmichoven (de vrouw van de bekende psychiater en auteur Willem Zeylmans van Emmichoven) als levens-taak in zijn biografie (1), die de vorm van een dagboek heeft. Hoe kun je in onze tijd leren, de wereld door de ogen van Christus te zien?

De wijze waarop we naar de wereld en de mensen kijken is niet alleen beslissend voor onze wereldbeschouwing maar kan ook richting aan ons handelen geven. Het leren kijken kan ermee beginnen dat we ons bewust worden, dat ook wij ieder ogenblik door Christus gezien worden. Uit talloze ervaringen met Christus kies ik er twee, die iets over zijn blik zeggen.

"Hij keek mij aan. In zijn blik lag niets anders dan veroordeling. Nooit had ik gedacht dat ik zondig was. Ik was als kind in de zondags-school geweest en had geleerd dat alle mensen zondaren zijn en dat Jezus de schuld van ons allemaal op zich genomen had. Aan de andere kant had ik niet opzettelijk gezondigd. Ik wist niet, dat ik bijzonder slechte

dingen had gedaan, zodat ik schuldgevoelens of spijt zou moeten hebben. Zijn blik bewerkstelligde, dat ik mijzelf door Zijn ogen zag. Toen ik mijn zonden zag en mij bewust werd, dat Zijn genade mij ontbrak, ontdekte ik dat de veroordeling verdwenen was. Zijn ogen straalden vol liefde. Een onvoorstelbare zee van liefde ging van hem uit. Deze blik zal ik nooit vergeten. Toen ik dit zag, sprak Hij: 'Ik heb mijn leven voor je gegeven. Wil jij jouw leven voor mij geven?'. " (2)

Vaak kun je jezelf pas werkelijk zien dankzij deze blik. Een voorstelling daarbij helpt ons anders te leren zien: bij iedere mens die we ontmoeten, komt ook Christus ons tegemoet. Een opmerkelijke ervaring van deze hulp in de

ontmoeting geeft Floris Bakels in zijn dagboek (3) uit de concentratiekampen in de Tweede Wereldoorlog.

"De volgende dag was ik doodsbang. Lopend omhoog naar de Steinbruch hoorde ik: Wees niet bevreesd voor hen die wel het lichaam maar niet de ziel kunnen doden. En ik hoorde: Waarom ben je zo bevreesd? Heb je dan geen geloof? Ik meende 'fertiggemacht' te zullen worden. God was bezig mij erop voor te bereiden. Ernst (de bewaker) hield mij voor een Staatsanwalt, zijn aartsvijand; hij kon dit niet onderscheiden van Rechtsanwalt. Ik toog aan het werk. Ik zag hem van verre gluren. Hij was mij niet vergeten. Hij kwam op mij af. Met hem naderde Jezus Christus.

Ik kreeg de gedachte: Wat kan deze mens mij doen? Wat kan hij tegen God, zijn Schepper, beginnen? Dit is een mensenkind als ik, echter helaas door de duivel bezeten. Deze man vermag niets als God hem de macht niet geeft. Ik moet niet vrezen. Ik moet bidden voor zijn bevrijding. Ik legde het werk neer en wachtte af. De duizend Steinbruchwerkers legden eveneens het werk neer en keken toe. Jager stelde zich voor mij op en bulderde iets, waarschijnlijk: Du sollst die Lore laden, Mensch! Wat ik toen tegen hem gezegd heb, heb ik me nooit meer kunnen herinneren. Misschien ongeveer dit: Het is niet goed dat je mij als een vijand behandelt. Wij zitten allen in hetzelfde schuitje en moeten elkaar helpen. Je ziet dat ik dit werk niet meer aankan. Je bent niet op de wereld om mij dood te slaan maar om mij te helpen.

Dat was het begin van een discussie van wel een uur. Jager legde een haast bestiale stompzinnigheid aan de dag. Hij ondervroeg me o.a. over de betekenis van het woord Freund. Wat was dat? Na verloop van dat uur reikten wij elkaar de hand. Ernst wiste zich het hoofd en de nek af – het was snikheer – en wandelde weg. Sindsdien heb ik nooit meer iets van hem gemerkt. Wie dit een bewijs van bovenmenselijke dapperheid noemt, moet ik uit de droom helpen. Het is een sprekend voorbeeld van de macht die God verleent aan

iemand in nood die in Hem gelooft en Hem om bijstand vraagt. De engelen hadden om mij heen gestaan."

Dit is de getuigenis van een mens die begenadigd wordt met de blik van Christus. Kijk naar de wereld door de ogen van Christus – en uit een beest kan een mens geboren worden.

Een vrije schoolleraar bezocht eens onze collega, de priester Heinrich Ogilvie en vroeg hem, wat hij zou kunnen doen bij een bijzonder moeilijk kind dat soms de hele klas op stelten zette, omdat het als bezeten was. Ogilvie raadde hem aan: "Kijk naar dit kind met de ogen van Christus". De volgende dag raasde het kind in de euritmieles als door een duivel bezeten dwars door alle rijen kinderen heen. De leraar vertelde me later: "Ik voelde een laaiende woede in me opkomen. Plotse-ling echter herinnerde ik me de raad 'Kijk naar dit kind met de ogen van Christus'. Toen beteugelde ik mijn woede en keek naar het kind alsof ik het voor de eerste keer zag. En de jongen werd rustig en ging weer terug naar zijn plaats in de rij."

Hier kreeg iemand een bijzondere raad, maar hij moest die zelf in de daad omzetten. De leraar moest zich tot het uiterste inspannen om zijn woede te beteugelen. Hij probeerde met een andere blik te kijken – en werd geholpen. Hier begint een oefengebied, waarmee iedereen ervaringen op kan doen. Het begint ermee dat we ons voorstellen: En als Christus nu bij mij was, hoe zou Hij kijken? Wat zou Hij zeggen? Wat zou Hij doen?

Medelijden, geweten, verwondering

"Toen Hij de scharen van het volk zag, werd Zijn hart door medelijden met hen bewogen, omdat zij geplaagd en verwaarloosd waren als schapen die geen herder hebben" (Matth. 9:36). De kracht van het medelijden helpt ons als wij met mensen geconfronteerd worden. Die kracht helpt niet alleen de mensen die hulpeloos zijn, maar helpt ook de Christus om hen te helpen. Het medelijden maakt het Hem mogelijk, dieper in te grijpen dan alleen in het

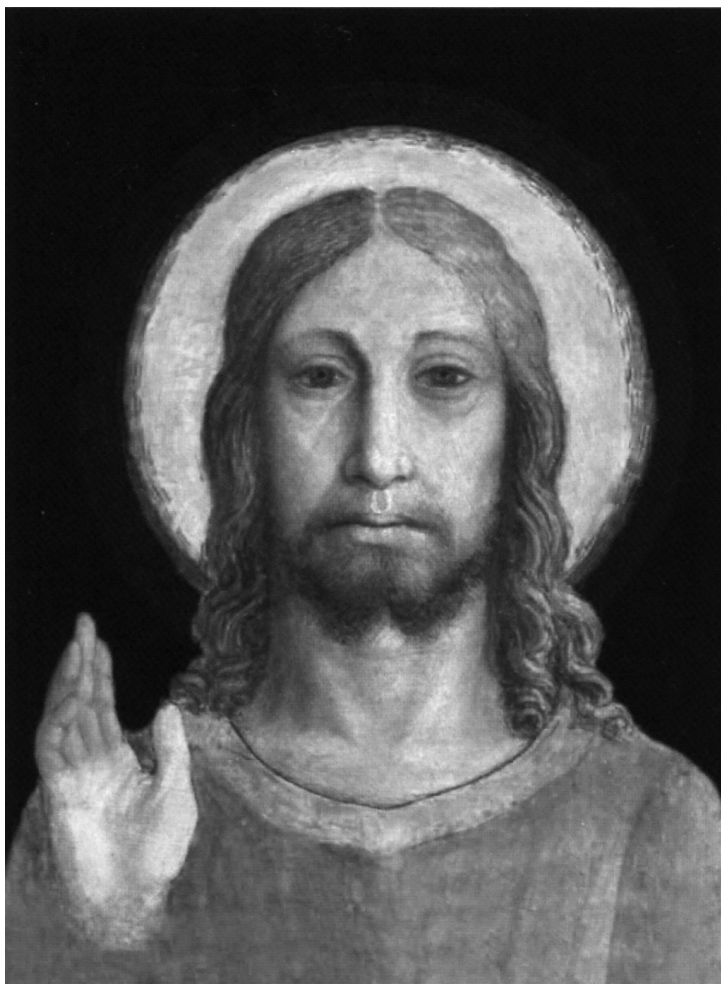
geestgebied. Zoals de empathie in de omgang met mensen een etherisch omhulsel, een mantel van levenskrachten weeft, zo geeft de empathie, die wij aan andere mensen geven, ook aan Christus zelf een omhulling.

Iets soortgelijks gebeurt als wij gewetensvol een mens tegemoet treden. Het geweten geeft ons en onze medemens vaste grond onder de voeten – een innerlijke zekerheid en vertrouwen, die geen mens, geen instantie ons af kan nemen. We zien daarvan dagelijks voorbeel-

den: talloze mensen strijden tegenwoordig met de kracht van hun geweten tegen onmenselijkheid, geweld en misstanden. Het menselijke geweten is niet alleen voor ons, maar ook voor de Christus een omhulling die Hem draagt en ondersteunt.

Tenslotte geeft de kracht van de verwondering ons en andere mensen de mogelijkheid een nieuwe toegang tot elkaar te vinden, zoals Floris Bakels met andere ogen naar een mens kon kijken die zijn menselijkheid verloren had. Juist door deze blik ontstond een werkelijke ontmoeting. Verwondering is niet alleen, zoals de Griekse filosofen wisten, het begin van alle kennis en wetenschap. Verwondering opent ook de toegang tot andere mensen, die ge-

vangen zijn in zichzelf. Deze kwaliteit geeft ook aan Christus een omhulling. Rudolf Steiner wees eens op deze menselijke hulp voor de Christus, toen hij zei (4): “Christus bouwt niet het eigen astraallichaam op, maar door wat de mensen beleven als verwondering zullen ze bijdragen aan het astraallichaam van Christus. Zijn levenslichaam wordt opgebouwd door medelijden en liefde, zoals die tussen de mensen weeft en zijn fysieke lichaam door wat als geweten door de mens ontwikkeld wordt.”

'Il Redentore – De Herrezeene', Vincenzo Foppa (1427-1516), Milaan

Toen Friedrich Rittelmeyer (5) eens aan Rudolf Steiner vroeg, hoe Christus er had uit gezien, beschreef Steiner een gelaat dat de signatuur draagt van verwondering, medelijden en geweten. "Een voorhoofd, dat niet op het voorhoofd van een moderne denker lijkt, maar waarop verwondering over de diepe geheimen van het bestaan geschreven zijn. Ogen, die niet observerend naar de mensen keken, maar vol overgave zich met de mens verbinden. Een mond, toen ik hem voor de eerste keer zag, had ik de indruk: deze mond ziet er uit alsof hij nooit gegeten heeft, maar in alle eeuwigheid slechts goddelijke waarheden heeft verkondigd."

Wij kunnen, door de wijze waarop we naar de wereld kijken, beginnen aan ons eigen lot, het lot van andere mensen, ja zelfs aan het lot van Christus, die zich heeft overgeleverd aan ons, een nieuwe wending te geven. Wilhelm von Humboldt heeft deze mogelijkheid eens zo onder woorden gebracht: "Ongetwijfeld is het bijna nog belangrijker hoe de mens zijn lot op zich neemt, dan hoe zijn lot in werkelijkheid is." In talloze situaties zijn wij niet bij machte om zelfs maar te reageren op de gebeurtenissen die op ons toekomen. Maar wij hoeven daar niet met een 'catastrofebril' naar te kijken.

Stel je eens voor, wat we zouden zien als we de natuur gewetensvol, met verwondering en empathie zouden waarnemen. Dat hebben de grote kunstenaars, schilders en dichters

gedaan. Hun kunstwerken geven ons gelegenheid, het schijnbaar bekende met een nieuwe blik te zien. En als wij andere mensen met verwondering, empathie en geweten tegemoet treden, dan openen zich onvermoede perspectieven en mogelijkheden voor de ontmoeting – ook als mensen gevangen zitten in hun leefgewoonten en voor raad en hulp niet toegankelijk zijn. Ik heb in de pastorale zorg veelal gemerkt, dat je zonder woorden, zonder uiterlijk iets te doen toch iets kunt bewerkstelligen, wanneer je iemand zo tegemoet treedt. Wie met verwondering, medelijden en geweten naar de wereld kijkt, vernieuwt niet alleen zichzelf en zijn kijk op de wereld:

Kijk naar de wereld met de ogen van Christus en de wereld wordt nieuw voor je blik.

- (1) Emanuel Zeylmans van Emmichoven, 'Willem Zeylmans van Emmichoven – Ein Pionier der Antroposophie', Arlesheim 1979, blz. 266
- (2) Uit: Hillerdal, Gustafson: *Sie erlebten Christus*, Basel 1979
- (3) Floris Bakels, *Nacht und Nebel*, Amsterdam/Brussel 1977.
- (4) Rudolf Steiner, *Der irdische und der kosmische Mensch*, voordracht van 14 Mei 1912, GA 133, Dornach 1989
- (5) Friedrich Rittelmeyer: *Meine Lebensbegegnung mit Rudolf Steiner*.

Interview met de leden van het Landelijk Bestuur

door Nelle Amons (gemeente Driebergen)

Redacteur Nelle Amons ging naar Den Haag om voorafgaand aan de maandelijkse vergadering de leden van het Landelijk Bestuur (LB) te interviewen. In de Landelijke Raad was namelijk naar voren gekomen, dat maar weinig bekend is wat het Landelijk Bestuur eigenlijk doet. 'Ze hebben het druk', hoor je wel eens zeggen, maar met wat precies? Het werd een boeiend en levendig groepsgeprek.

Het is van belang je te realiseren dat het bestuurswerk wordt gedaan door vrijwilligers.

De Christengemeenschap, met zijn ANBI-status (Algemeen Nut Beogende Instelling)

kan namelijk geen werkgever zijn. Bestuursleden zijn per definitie onbezoldigd. Wel worden hun onkosten vergoed. Rob Zijlma, die het landelijk secretariaat runt, altijd bij iedere vergadering aanwezig is en het verslag maakt, is de enige werknemer en geen bestuurslid. Hij is in dienst van een aparte stichting, Stichting Rechterhand, die als werkgever fungeert en een eigen bestuur heeft, dat gevormd wordt door drie leden van het Landelijk Bestuur.

Hoe wordt er samengewerkt binnen het bestuur? De functies en taken van de leden van het LB worden min of meer als mandaat uitgevoerd, dat wil zeggen dat ieder het vertrouwen van de anderen heeft bij het uitvoeren daarvan. Deze portefeuilles of taakgebieden vormen een vast agendapunt en komen op iedere vergadering korter of langer aan de orde tijdens een rondje. Besluiten worden gewoonlijk in consensus genomen en als het al eens voorkomt dat er fricties zijn tussen bestuursleden, dan worden die voor of na de vergadering opgelost. Over te bespreken punten wordt altijd een ronde gehouden, zodat ieder zijn of haar mening kan uiten. De huidige voorzitter, Maarten van Tienhoven, vindt 'procesbewaking' zijn voornaamste taak en daarom bespreekt hij als het nodig is, met de andere bestuursleden moeilijke punten *vis à vis* of telefonisch. Er is geen dagelijks bestuur dat apart vergadert.

Huidige situatie van het bestuur. Het bestuur bevindt zich in een vernieuwings- en overgangsfase. Veel leden zullen in de komende tijd hun taken overdragen aan nieuwe mensen. Esther Szabó is er vandaag voor het laatst na een bestuurslidmaatschap van zes jaar, Otilia Broekers treedt af in september 2012, Maarten van Tienhoven en Peter Rosenbrand zijn aan hun 3e termijn bezig, Maarten maakt deze niet af, Peter wel. Het voornemen is zelfs in 2014 het gehele bestuur vernieuwd te hebben. Enkele potentiële nieuwe bestuursleden zijn zich aan het oriënteren, Jan Henselmans is

als eerste nieuw lid in 2011 toegetreden en is vice-voorzitter. Hij zit de vergaderingen voor. Het bestuur is het takenpakket (zie kader) aan het evalueren en bezint zich op wat kerntaken en aandachtsgebieden zijn, waarop het - al of niet gevraagd - actie kan of moet ondernemen.

Hoe vind je nieuwe bestuursleden? Wat wordt er van bestuursleden gevraagd? Bij de zoektocht naar nieuwe bestuursleden helpt een profielschets, die dit jaar voor intern gebruik is gemaakt. Het is gebleken dat, om goed in het Landelijk Bestuur te kunnen functioneren, naast bestuurservaring in het algemeen ook inzicht in het reilen en zeilen van de Christengemeenschap nodig is. Daarnaast is het van belang dat bestuursleden een open houding hebben: open staan voor de tijdgeest, over de muur heen kunnen kijken en luistervermogen hebben, zodat vragen van gemeenten en gemeenteleden een open oor vinden.

Steeds moet je je als bestuurslid afvragen: 'wat komt mij tegemoet?' Er is één onontbeerlijke eigenschap, die ieder bestuurslid zich moet verwerven: geduld. Alle processen duren namelijk heel lang. Het proces dat leidde tot de 'Strategische planning' aangaande de financiële tekorten verleden jaar vormde een uitzondering en verliep ongebruikelijk snel!

Een bestuurslidmaatschap betekent dus ook een leerproces, waarbij tolerantie en vergevingsgezindheid als eigenschappen hoog in het vaandel staan, naast een goed ontwikkeld gevoel voor humor. Het bestuur krijgt soms ook allerlei problemen op zijn bord, die elders niet kunnen worden opgelost.

Tijdsbesteding. De bestuursleden besteden ongeveer een dag per week aan hun bestuurslidmaatschap. Dit varieert echter sterk, want sommigen investeren daarin veel meer tijd. Els IJsselmuiden en Ger Bouwmeester, die vanuit de synode zijn benoemd, hebben beiden geen portefeuille en het bestuurslidmaatschap kost hun dus minder tijd. Els is

wel voorzitter van Stichting Rechterhand en woont in die functie de vergaderingen bij. De bewindsdrager is als gast aanwezig.

Verhouding tussen synode en Landelijk Bestuur. Het Landelijk Bestuur overlegt met de synode over allerlei zaken, bijv. op het gebied van jongerenwerk, communicatie (*In beweging* en website) en toekomstvisie tijdens speciale samenkomsten. Het bestuur faciliteert de uitgave van religieuze boeken en voert daarover ook de regie. De beslissing over het wel of niet uitgeven van een boek ligt echter bij de synode. Het overleg met de synode is de laatste jaren steeds beter gaan lopen.

Het unieke van dit bewindsgebied. In het internationale werk is de ervaring, dat een Nederlander zich gemakkelijk internationaal beweegt en in staat is, zich in te leven in wat in de Christengemeenschap in andere landen leeft. Zo heeft Maarten van Tienhoven als lid van de EC (*Executive Committee* van de internationale *Council*) het proces van gemeentevorming in Spanje begeleid, dat verleden jaar zijn afsluiting vond in de stichting van de Christengemeenschap in Spanje. Als uniek wordt ook de Nederlandse kampstructuur beleefd, waarbij de geestelijken in de kampen een belangrijke rol hebben, maar de organisatie niet bij hen berust. Op financieel gebied is de Nederlandse structuur met het Toelagenfonds uniek; in het buitenland onderhouden de gemeenten nog veelal hun eigen gemeentegeestelijken.

Ontwikkelingen, zorgen en speerpunten. Er wordt van het LB professionalisering gevraagd, ook is transparantie in al het werk dat het LB doet, van steeds meer belang. De samenwerking met de bouwgemeenten is de laatste tijd intensiever geworden. Nieuw is, aansluitend aan de maatschappelijke ontwikkelingen, de instelling van een vertrouwenscommissie op het gebied van seksueel misbruik door geestelijken. Verdere punten:

De leeftijdsopbouw van synode én gemeenten baren zorgen. Er zijn te weinig eerstejaarsstudenten aan de seminaries. Het bevorderen van het jongerenwerk en de contacten met jongere gezinnen zijn dus van belang.

Een ander zorgpunt betreft de betrokkenheid van de leden bij het landelijk gebeuren. In 2011 ging de Landelijke Ledenvergadering niet door, omdat er maar zeven aanmeldingen waren. De vraag is dus wat daarvan de oorzaak is en wat er kan worden gedaan om de belangstelling te vergroten. De Internationale Pinksterconferentie in 2016 in Rotterdam en de voorbereiding daarop kan wellicht een impuls geven aan meer betrokkenheid bij het landelijk gebeuren.

Voor het Landelijk Bestuur is een belangrijk aandachtspunt dat in deze tijd de moraliteit en het echt menselijke steeds meer onzichtbaar dreigen te worden. Het is de vraag welke initiatieven op dit gebied door de Christengemeenschap genomen kunnen worden. Het LB wil dit graag binnen alle geledingen aan de orde stellen.

Het gesprek was bijzonder levendig en boeiend. Wanneer aan het eind van het gesprek afscheid wordt genomen van Esther Szabó, er ondertussen mensen van de gemeente Arnhem binnenkomen, die over bouwzaken komen spreken en bovendien een nieuw kandidaat-bestuurslid gelegenheid moet vinden om met alles en iedereen kennis te maken, bruist het van leven in de voor zoveel mensen betrekkelijk kleine ruimte. Maar al pizza-etend is de sfeer opperbest en is het duidelijk dat hier niet alleen gewerkt, maar ook regelmatig gelachen wordt.

Ik zelf ga naar huis met het idee: bestuurswerk is verre van saai! Het is van belang en interessant. Het biedt veel kansen en ontwikkelingsmogelijkheden en je leert het geheel van de Christengemeenschap goed kennen. Als ik jonger was, zou ik best deel uit willen maken van dit bestuur.

Het Landelijk Bestuur met de vaste notulist, vlnr: Rob Zijlma (landelijk secretariaat, notulist), Jan Henselmans (gem. Driebergen, vicevoorzitter), Ellis Booi (gem. Amsterdam, oriënteert zich op het bestuurswerk), Peter Rosenbrand (gem. Alkmaar, penningmeester), Maarten van Tienhoven (gem. Zutphen, voorzitter), Otilia Broekers (gem. Amsterdam, secretaris), Els IJsselmuiden (gem. Het Gooi, vertegenwoordiger synode), Laurien van Egeraat (gem. Het Gooi, oriënteert zich op het bestuurswerk). Niet op de foto: Ger Bouwmeester (gem. Zeist, vertegenwoordiger synode)

Huidige werkterrein van het Landelijk Bestuur

Uitvoerende taken:

- beheer van de financiën van het kerkgenootschap (uitgezonderd de toelagefondsen)
- aankoop, verkoop en onderhoud huizen van geestelijken (Huizenfonds)
- begeleiding bouwgemeenten
- begeleiding gemeenten in oprichting
- begeleiding Bestuur Kampen(BK)
- beheer website
- verantwoordelijkheid n.a.v. rapportages Vertrouwenscommissie seksueel misbruik
- bestuur Stichting Rechterhand (werkgever secretariaatsmedewerker)
- toetsing van reglementen aan de statuten
- organisatie Internationale Pinksterconferentie 2016
- deelname aan de internationale Council en het Coördinatorenoverleg (penningmeesters)
- Landelijke Raad: deelname aan agendacommissie en afleggen van verantwoording
- overleg met synode

Aandachtsgebieden:

- interne en externe communicatie
- onderhouden van contacten met gemeenten
- publicatie religieuze uitgaven
- jongerenwerk
- ouderenzorg
- conflictbeheersing
- onderhouden van contacten met andere organisaties

Ordering in een grenzeloze wereld

Schipper mag ik overvaren? - De jaarfeesten in de stroom van de seizoenen

Juul van der Stok, Uitg. Nearchus 2010, 372 pag.

door Astrid Amons (gemeente Amsterdam)

Dit is een nieuw soort boek. Een verzameling van schatten die in de loop van de jaren in de schatkist van Juul van der Stok (1944) terecht zijn gekomen en die ze nu met ons deelt. Het boek ziet er ook uit als een schatkist. Het heeft een stevige kleurrijke buitenkant en een nog kleuriger binnenkant. Het is een gewichtig boek, net zoals een schatkist zwaar is van hetgeen hij bevat.

Als je het boek opent, volgt een ontmoeting met de schrijfster en met een uitleg die het

hele jaar omspant. Waarom vieren wij de jaarfeesten? En hoe kunnen we deze vormgeven? Waar komen de jaarfeesten vandaan en wat hebben ze ons te vertellen? Deze vragen worden op een heel persoonlijke manier beantwoord. Er wordt uitgelegd hoe vanuit het evangelie, vanuit de historie en vanuit de antroposofie de jaarfeesten zijn ontstaan en waarom het goed is ze te vieren. Het vieren van de jaarfeesten brengt verbinding met het bovenaardse tweeweg en geeft ordening in een grenzeloze wereld. In schematische tekeningen wordt een beeld gegeven van de feesten door het jaar heen en wat de christelijke achtergrond is.

Na het algemene deel wordt aangevangen met het Michaëlsfeest. Dit is het eerste feest dat na de zomervakantie op de vrije school en in de Christengemeenschap wordt gevierd. Hierna volgen Sint Maarten, Sint Nicolaas, Sint Lucia, Advent en Kerstmis, Driekoningen, Maria Lichtmis, Carnaval, Pasen, Hemelvaart en Pinksteren. Op midzomer volgt dan nog Sint Jan en de cyclus wordt afgesloten met Maria Hemelvaart.

Elk deel heeft zijn eigen kleur waardoor, als het boek dicht is, van buiten een band te zien is in de regenboogkleuren. Van het geel van de zomer, via oranje, rood en paars naar de winter en daarna weer lichter wordend via blauw, groen en lichtgeel naar het goudgeel. In elk deel vindt de lezer een verbinding met de christelijke oorsprong, verhalen uit de overlevering die horen bij de betreffende periode en waarnemingen van wat er in dat jaargetijde plaatsvindt in de natuur. En om de feesten thuis of op school vorm te geven, zijn er liedjes afgedrukt met muziekschrift en allerlei knutselwerk, recepten of andere activiteiten waarmee een feest tastbaar kan worden. In de huidige periode, met Pinksteren, wordt bijvoorbeeld uitgelegd hoe je om de meiboom kunt dansen, waar deze vandaan komt en met welke rituelen deze

omgeven is. Ook worden we meegenomen in wat er gebeurde met Pinksteren en wat dit betekende en nu nog steeds betekent voor de mensheid.

Bij de overpeinzingen en uitleg in het boek wordt er wel vanuit gegaan dat men enigszins bekend is met antroposofie, of minimaal dat men daarin geïnteresseerd is. Maar zoals elke verzameling persoonlijk is, is dit boek dat ook. Dat kan zowel aantrekken als afstoten. Met dit boek heb je in ieder geval een verzameling materiaal in handen waarmee ieder die dat wil meer inhoud en luister kan geven aan de jaarfeesten.

Juul van der Stok is moeder van vier kinderen. Daarnaast gaf ze gedurende dertig jaar vele cursussen in binnen- en buitenland. Zij is lid van de studie- en werkgroep het Zonnejaar, waarin het thema 'jaarfeesten' centraal staat en nog steeds verder wordt verdiept. Tegenwoordig viert ze de jaarfeesten ook met haar kleinkinderen.

Inspiratie voor het vieren van feesten

Jaarfeesten vieren met kinderen

Brigitte Barz, Uitg. Christofoor, herdruk 2011, 80 pag.

door Dorien Versluis (gemeente Driebergen)

Echt een boek voor groot en klein! Als je als ouder een vorm wilt vinden om een feest als Kerstmis of Pasen te vieren in je gezin, moet je je van te voren terdege met de inhoud ervan bezig gehouden hebben. De schrijfster helpt ons via de praktijk op weg: Waar komt de seizoentafel te staan, tegen de muur, of vrijstaand? Welke kleur kleed leg ik erop met betrekking tot het komende feest? Wat voor takken of bloemen uit de natuur zet ik in de vaas? Een kaarslicht? En natuurlijk stelt zij ook meer inhoudelijke vragen: Is er een verhaal om voor te lezen? Misschien een gedeelte uit het evangelie (als het om basisschoolkinderen

Jaarfeesten vieren met kinderen

Brigitte Barz

Christofoor

gaat)? En welke liederen kunnen we zingen? Zo laat zij het hele scala aan jaarfeesten de revue passeren.

Als je zo bezig gaat, komt je eigen fantasie vanzelf op gang. Het boek begint met de verwachtingsvolle tijd van Advent. Hoe beeld je verwachting uit? Hoe bereik je innerlijke rust juist in deze tijd voor Kerstmis als er zoveel voorbereid moet worden? Er is zoveel leuks om te doen en te maken in de Adventtijd, dat het moeilijk is om je daarin terug te houden en niet, zoals in de winkels gebeurt, alles uit te stallen, waardoor er niets meer te verwachten voor Kerstmis over blijft.

Interessant voor volwassenen is de geschiedenis van de kerstboom. Die geeft je houvast om niet alle prullaria erin te hangen, maar liever zinvolle versieringen te zoeken. Samen figuren boetsen of naaien voor een kerststal is ook een heerlijke bezigheid voor in de Kersttijd. Of een kerstspelletje spelen (met veel dubbelrollen!). Het maken van kleurige transparanten voor het raam is ook een aanrader;

in het boek wordt naar een literatuurlijst verwezen.

Met Driekoningen, als in Nederland traditiegetrouw alle kerstspullen verdwijnen, kan het stalletje nog blijven staan, maar wel met enkele wijzigingen: de koningen verschijnen met hun gaven en Maria krijgt een gouden band om haar hoofd. Want ontelbare voorstellingen van het bezoek van de koningen in de kunst laten ons een koninklijke Maria zien! Je kunt aan de hemel, aan de groeiende maan, beleven wanneer het Pasen gaat worden. Leuk voor de al wat oudere kinderen. Verder kunnen we ongeveer tien dagen voor Pasen sterrenkers zaaien, de zaadjes 'begraven', als symbool van de offerdood en opstanding van Christus. Terecht waarschuwt de schrijfster voor het met kleine kinderen samen (uitgeblazen) paaseieren verven. Laten we hen het geloof aan de Paashaas laten. Belangrijk is dat ze eieren mogen zoeken als gebaar voor het zoeken van Christus. De eieren moeten dan ook niet open en bloot te zien zijn.

In de tijd na Pasen is het zinvol om kinderen een klein stukje grond te geven waarin ze

kunnen zaaien en planten. Met Hemelvaart wordt de Christus aan het oog van de discipelen onttrokken door een wolk. Dit kun je gedenken door op de wandeling te letten op grote wolkenformaties, hoe ze van vorm veranderen. Mooie suggesties voor de seizoentafel met Pinksteren worden genoemd naast ideeën voor verhalen. Met het Sint-Jansfeest kun je een boeket strobloemen (die je dan wel veel eerder had moeten zaaien) plukken en ophangen om te drogen. Hij is mooi voor de kersttijd!

Voor de feesttijd van Michaël: een weegschaal met twee grote schalen op de jaartafel. In de ene schaal ligt een zware steen: en de kinderen mogen de engel Michaël helpen door elke dag een klein zelf gevonden steentje op de andere schaal te leggen, totdat het evenwicht ontstaat. Ook het vliegeren hoort er echt bij; een vlieger heet in het Duits Drachen.

De achtergrond informatie die dit boekje geeft is erg de moeite waard. Het wijst ouders de weg naar een eigen invulling om thuis de jaarfeesten te vieren in de zin van de Christengemeenschap.